

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. T.,** zastoupený advokátem JUDr. Jiřím Cehákem se sídlem Generála Svobody 788, Nový Bor, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 4. 2004, sp. zn. 59Az 15/2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 7. 1. 2004, č. j. OAM-1274/LE-B01-B03-2003, o neudělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem.

Stěžovatel uvádí, že žalovaný v jeho případě nesprávně posoudil právní otázku udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalobce připomíná, že při pohovoru uvedl závažné důvody týkající se odůvodněného strachu z návratu do země původu, zejména z policejních represí, jež na něj dopadaly již před jeho odjezdem z Ukrajiny. Připomíná také,

že každý člověk pociťuje intenzitu strachu různě. Dále se stěžovatel domnívá, že má právo na „dobrou správu“, tak jak je chápána v EU, a tento princip byl žalovaným porušen, když nebylo rozhodnuto správně v rámci možností, které žalovanému dává právě § 14 zákona o azylu. Stěžovatel protestuje proti tomu, že by v případě humanitárního azylu neměl soud přezkoumávat, zda žalovaný správně použil správní uvážení či nikoliv. Za důvody hodné zvláštního zřetele stěžovatel ve svém případě považuje své obavy o život v důsledku protiprávního jednání policejních orgánů. Návrat na Ukrajinu stěžovatel pokládá za nepřiměřeně tvrdé použití zákona s neodčinitelnými následky, zvláště když již byl na Ukrajině fakticky vězněn.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly v souladu s právními předpisy. V reakci na odůvodnění kasační stížnosti pak připomíná, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok, v čemž odkazuje i na judikaturu Vrchního soudu v Praze a Ústavního soudu. Z těchto důvodů navrhuje, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 7. 11. 2003 na základě stěžovatelovy žádosti o azyl, v níž je jako důvod uvedeno, že byl svědkem policejního násilí a následně svědčil proti policistům, kteří se jej dopustili. Ti byli sice zbaveni hodnosti, ale poté se na něj údajně pokusili svalit jiný trestný čin. V pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 7. 1. 2004 stěžovatel doplnil, že proti policistům svědčil při soudním jednání, přestože mu bylo policisty vyhrožováno, aby odmítl svědčit. Následně byl údajně několikrát policisty zbit a hrozilo mu, že jej dostanou do vězení. Podal proti nim žalobu, ale až do svého odjezdu z Ukrajiny na ni neobdržel žádnou odpověď. Naopak byl patnáct dní zadržován ve vězení. Poté, co byl propuštěn, rozhodl se Ukrajinu opustit. Snažil se proto přes Slovensko a ČR nelegálně dostat do Německa, při přechodu česko-německé hranice byl ovšem zadržen německými pohraničníky a podal u nich žádost o azyl. Ta byla zamítnuta a stěžovatel byl poslán do ČR, kde podal novou žádost o azyl. Na Ukrajinu by byl ochoten se vrátit, kdyby tam nebyl takový chaos a korupce.

Žalovaný azyl neudělil výše označeným rozhodnutím, neboť neshledal naplněny důvody podle ustanovení § 12 zákona o azylu. Žalovaný konstatoval, že na stěžovatele nebylo možno vztáhnout ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu, když nebylo zjištěno, že by byl ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod. Stejně tak neshledal ani důvody podle ustanovení § 12 písm. b) téhož zákona, když uvedl, že skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze těmto důvodům pro udělení azylu podřadit. Dále žalovaný nezjistil ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu, když posoudil jeho osobní situaci a poměry v zemi jeho státní příslušnosti, a nebyla shledána ani přítomnost překážky vycestování.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Plzni. V této žalobě stěžovatel rekapituloval své důvody pro opuštění Ukrajiny a protestoval zejména proti nesprávnému posouzení skutkového stavu věci a proti nedostatečnému odůvodnění napadeného rozhodnutí. Stejně tak nesouhlasil ani s tím, že v jeho případě neshledal žalovaný důvody pro vyslovení překážky vycestování.

Tuto žalobu krajský soud zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností. V tomto rozsudku se soud ztotožnil s názorem žalovaného, že stěžovatelovy důvody opuštění země původu nespadají pod vymezení obsažené v ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu, když stěžovatel ve svých výpovědích ani netvrdil, že by byl na Ukrajině politicky aktivní a že by byl z tohoto důvodu pronásledován. Obdobně souhlasil krajský soud se žalovaným i v otázce neshledání důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) téhož zákona. Nad tento rámec krajský soud konstatoval, že stěžovatelem kritizované jednání policistů nebylo v daném případě jejich jednáním coby státních orgánů, když toto jednání bylo zjevným překročením a zneužitím jejich pravomocí, proti němuž se stěžovatel stanoveným postupem nijak nedomáhal ochrany. Za situace, kdy se o to stěžovatel ani nepokusil, nelze vinit jeho zemi původu z toho, že mu v jeho věci nebyla poskytnuta pomoc, a proto mu nelze udělit ani azyl v ČR, který lze udělit až tehdy, pokud by selhala ochrana ze strany země původu. Krajský soud shledal správným rovněž výrok žalovaného ohledně překážky vycestování, když konstatoval, že ze stěžovatelovy výpovědi nevyplývá, že by mu hrozilo věznění, jímž argumentuje v žalobě. Ze všech těchto důvodů krajský soud tuto žalobu zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatel uplatňuje ve své kasační stížnosti zákonný důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a Nejvyšší správní soud se proto při hodnocení napadeného rozsudku zaměřil na to, zda v daném případě krajský soud vskutku chybně posoudil právní otázku ohledně rozsahu soudního přezkumu poskytování humanitárního azylu žalovaným.

Tuto jedinou námitku je pak třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), bylo uvedeno: „*Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).*“ Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí

u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004 (nepublikováno), Nejvyšší správní soud v tomto směru doplnil: *„Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup – zde poskytnutí azylu – vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“*

Aplikuje-li navíc soud výše řečené na konkrétní situaci stěžovatele, dospívá k závěru, že za takto stanovených limitů soudního přezkumu poskytování humanitárního azylu a zejména s vědomím toho, že stěžovatel proti jeho neudělení ve své žalobě nijak nebrojil, nebylo vskutku důvodu, aby se krajský soud k otázce humanitárního azylu jakkoli vyjadřoval. Nelze mu tedy ani vytýkat, že se touto otázkou ve svém rozsudku prakticky nezabýval, zaměřuje se na otázky namítané v žalobě. Nejvyšší správní soud jistě nepopírá, že osobní situace stěžovatele, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, je patrně tíživá. Na straně druhé však není natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatele dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému.

Nad tento rámec vymezený relativně úzkým zaměřením kasační stížnosti lze doplnit, že jak vyplývá ze všech zde uvedených závěrů, patří stěžovatel do četné skupiny cizinců toužících pobývat v ČR z víceméně soukromých pohnutek, tedy osob spadajících do režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ovšem nesplňujících relativně tvrdší podmínky tohoto zákona, a proto se uchylujících spíše pod imaginární ochranu zákona o azylu. Vzniká tak jakási disparita mezi těmito dvěma zákony v otázce přístupnosti pro jednotlivé cizince, z níž plyne nevhodná nerovnováha ve struktuře cizinců, kteří se do řízení podle těchto dvou zákonů zapojují, přičemž tato nerovnováha neúměrně zatěžuje právě řízení azylové. Vzhledem k nemalému počtu lidí pocházejících z Ukrajiny a jsoucích v podobné životní a následně i právní situaci jako stěžovatel, jenž sám uvedl, že by byl ochoten se vrátit, kdyby

nebyl na Ukrajině takový chaos a korupce, nezbývá než předpokládat, že současné vnitropolitické změny na Ukrajině způsobí vychýlení této nerovnováhy zpět k ekvilibriu, v němž se do režimů obou těchto zákonů budou dostávat ve větší míře ti, kteří do nich skutečně patří.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě nezjistil, že by se krajský soud dopustil nesprávného posouzení právní otázky ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se Ministerstvu vnitra nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu